Gemeente
Scherpenzeel

Raadsvoorstel

Datum B&W-besluit	: 24 maart 2026	Portefeuille	: M.C. Teunissen
Raadsvergadering	: 24 september 2026		
Agendapunt	: 16	Zaaknummer	: 27589 / 162738
Bijlage(n)	: 1		

Onderwerp:
Participatieverordening(inwonersbetrokkenheid) 2026

Wettelijke grondslag
Artikelen 149 en 150 van de Gemeentewet;
Artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet;
Artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit;
Beleidskader inwonersbetrokkenheid (inwonersparticipatie) gemeente Scherpenzeel.

Beoogd effect
Het waar mogelijk vroegtijdig en planmatig betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij beleid, projecten en ruimtelijke initiatieven om te komen tot zorgvuldige besluitvorming, vergrote betrokkenheid en het benutten van de (denk)kracht van de samenleving.

Beslispunten
1. De *Participatieverordening (inwonersbetrokkenheid)* vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van de *Inspraakverordening*.

Aanleiding
In oktober 2025 is het beleidskader Inwonersbetrokkenheid (inwonersparticipatie) unaniem door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin staan de visie, uitgangspunten en belangrijkste kaders voor het betrekken van inwoners en belanghebbenden. De Participatieverordening (inwonersbetrokkenheid) is de vertaling hiervan in de wettelijk verplichte verordening.

Van inspraak naar participatie
Landelijk is de ontwikkeling in gang gezet om naar meer betrokkenheid van de samenleving eerder in het proces te komen. Waar eerder vooral inspraak een centrale rol speelde in het naar voren brengen van belangen van inwoners en belanghebbenden, hebben we het nu over participatie (inwonersbetrokkenheid). Het omvat het betrekken van belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. In Scherpenzeel kijken we ook naar de betrokkenheid bij ruimtelijke initiatieven, als één samenhangend

beleid.

Argumenten

1.1 We voldoen hiermee aan de wettelijke verplichting om de inspraakverordening naar een participatieverordening aan te passen

Sinds 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau aangenomen. Er geldt een overgangstermijn van 2 jaar. Per 1 januari 2027 moeten alle gemeenten een Participatieverordening hebben vastgesteld.

1.2 De verordening is in lijn met het eerder vastgestelde beleidskader inwonersbetrokkenheid

De verordening is opgebouwd vanuit de modelteksten van de VNG waarbij het beleidskader Inwonersbetrokkenheid, vastgesteld in oktober 2025(zie bijlage 2), is verwerkt. Dit is onder andere terug te zien in de definities, de rijkweidte en het splisten van inwonersbetrokkenheid voor beleidsplannen (art. 3a) en gemeentelijke ruimtelijke initiatieven (3b).

1.3 Met deze verordening is ook inwonersbetrokkenheid onder de Omgevingswet geregeld

In artikel 2.2 is de koppeling gemaakt met de beleidsonderdelen van de Omgevingswet. Daarbij geldt dat voor het vaststellen of wijzigen van de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan of een programma deze verordening zoveel mogelijk wordt toegepast. Dit leidt tot een herkenbaar en uniform proces van inwonersbetrokkenheid door de beleidstereinen van de gemeente heen.

1.4 Met deze verordening zijn spelregels voor het uitdaagrecht vastgelegd

Het uitdaagrecht (Right2Challenge) gaat over het overnemen van een taak van de gemeente door een derde. In deze verordening zijn hiervoor spelregels opgenomen (art. 6) om dit mogelijk te maken volgens een gestructureerde aanpak.

1.5 *Informatieverstrekking richting raad over inwonersbetrokkenheid is geregeld*

In de verordening worden op verschillende plekken spelregels opgenomen over hoe de raad wordt geinformeerd over inwonersbetrokkenheidplannen ((art.3a, lid 2; art. 3b, lid 2), uitkomsten- en doorwerking van inwonersbetrokkenheid(art. 5 lid 3). Ook de verantwoording omtrent dit onderwerp is in het jaarverslag opgenomen (art. 9, lid 1).

Kanttekeningen

1.1 Inwonersbetrokkenheid blijft voor externe initiatiefnemers vormvrij

Deze verordening geeft spelregels voor ons als gemeente als het gaat om het organiseren van inwonersbetrokkenheid. Echter, in de Omgevingswet is gesteld dat inwonersbetrokkenheid voor externe initiatiefnemers alleen verplicht is voor specifieke gevallen die buitenplans zijn én door de raad zijn verplicht tot inwonersbetrokkenheid (participatieplicht). Daarnaast is inwonersbetrokkenheid vanuit de Omgevingswet voor externe initiatiefnemers altijd vormvrij. Deze verordening geeft het goede voorbeeld, geeft richtlijnen om inwonersbetrokkenheid te beoordelen, maar is niet bindend voor externe initiatiefnemers. Dat laat de wet ook niet toe.

Financiën
Geen.

Proces
Beleidskader inwonersbetrokkenheid
De participatieverordening (inwonersbetrokkenheid) die voorligt, is een vertaling van het eerder vastgestelde beleidskader Inwonersbetrokkenheid. De raad heeft daar belangrijke waarden en uitgangspunten benoemd waarbinnen inwonersbetrokkenheid plaats kan vinden (uitvoeringslijn). Het is dus een vervolgstap die borgt dat de gestelde kaders waar nodig ook vastliggen in een aantal bindende afspraken (juridische grondslag). Juridisch geldt dat in de verordening geen dingen worden opgenomen die al in het beleidskader zijn opgenomen. Dit voorkomt onduidelijkheid en verwarring.

De verordening is opgesteld op basis van de modelverordening van de VNG. De raadsklankbordgroep participatie (inwonersbetrokkenheid) heeft op 3 februari 2026 de conceptverordening besproken om aandachtspunten mee te geven en verhelderende vragen te stellen. Op basis hiervan is de verordening aangescherpt waar mogelijk.

De kostenverrekening voor het beoordelen van het participatieverslag van externe initiatiefnemers (geamendeerd bij beleidskader inwonersbetrokkenheid in okt. 2025), is niet opgenomen in deze verordening omdat dit juridisch niet passend is. Dit wordt meegenomen in eventuele aanpassingen in de legesverordening, nadat er invulling is gegeven aan het werven van de adviseur inwonersbetrokkenheid (formatie beschikbaar gesteld bij vaststelling van het beleidskader inwonersbetrokkenheid in okt 2025).

Evaluatie
Na twee jaar wordt het beleidskader inwonersbetrokkenheid geëvalueerd (okt 2027). Relevante uitkomsten, die ook raken aan de participatieverordening (inwonersbetrokkenheid), worden dan aangepast waar nodig.

Bijlage(n)
Bijlage 1 Participatieverordening (inwonersbetrokkenheid). (2026)
Bijlage 2 Beleidskader Inwonersbetrokkenheid. (2025)

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

A.N. van den Bergh
secretaris

M.C. Teunissen
burgemeester